

Medya köken itibariyle Latince “medium” sözcüğünden gelmektedir. İngilizcedeki karşılığı ise “media” olarak bilinmektedir. Türkçe karşılığı ise, kitle iletişimi sağlayan radyo, televizyon, gazete ve dergiler başta olmak üzere çağımızın sosyal medya dünyasını da kapsayan basın yayın ve kitle iletişim araçlarının en üst kavramı olarak açıklanabilir. Yine basit bir ifade ile haber alma ve bilgilendirme adına bilinen tüm aletler de medya olarak tanımlanabilir. Medya insanlık tarihinde yüzyıllar öncesine dayanır. Bazı kaynaklar ilk medya hareketlerinin Mısır ve Roma dönemlerine ait olduğunu göstermektedir.

15. yüzyılda Johannes Gutenberg tarafından matbaanın bulunması ile medya sektörü bambaşka bir döneme adım atmıştır. Artık yazılı medya daha yoğun ve hızlı çalışmaya başlamıştı. 15. Yüzyılın sonlarına doğru Avrupa’da binlerce baskı makinası olduğu bilinmektedir. Medyanın, yani o dönem için daha uygun bir tanım olan haberleşme dünyasının yaşadığı diğer önemli gelişme radyonun icadıdır. Guglielmo Marconi isimli İtalyan mucit tarafından keşfedilen radyo günümüz görsel, işitsel ağırlıklı medyanın temellerini oluşturmaktadır.

Medya ve haberleşme tarihinin yaşadığı önemli dönüm noktalarından biri de televizyonun icadıdır. 20. Yüzyılın başlarında John Logie Baird tarafından icat edilen televizyon ile artık medyanın hem görsel hem de işitsel dönemi başlamıştır. Sonraki süreçte gazete, radyo ve televizyon teknolojisi gelişmeye devam etmiştir. Yaşanan tüm bu gelişmeler kendi içerisinde etkileyici ve şaşırtıcı niteliktedir ama 1960’lı yıllarda Amerika’da kökleri atılan internetin insanlığın hizmetine kazandırılmasından sonra sadece medya ve haberleşme sektörü değil bütün sektörler akıl almaz noktalara gelmiştir. Hele hele içinde yaşadığımız dönem, neredeyse her sene bir önceki sene hayal edilemeyen gelişmelerin ortaya çıktığı bir süreç olarak tanımlanabilir. İnternetin aslında askeri amaçlar doğrultusunda kesintisiz ve güvenli iletişim amaçlı olarak ilk kullanılmaya başladığı yıllarda herhalde bugünlere gelinebileceğini hiç kimse tahmin etmemiştir. Ülkemizde 1994 yılında kullanılmaya başlayan internetin bugün milyonlarca kullanıcısı vardır.

Medya tarihi kısaca ilk, geleneksel ve yeni dönem diye üç ana başlıkta toplanabilir. İlk dönemi radyonun icadına kadar, geleneksel dönemi internetin ilk kullanılmaya başladığı

yıllara kadar yeni dönemi de internetin kullanılmaya başlanmasından sonra değerlendirmek lazım. Yeni medya dönemi ise dört kısımdan oluşmaktadır. Bunlar, web 1.0 – web 2.0 – web 3.0 ve web 4.0 teknolojileridir.

Web 1.0 teknolojisi kullanıcıların pasif olduğu dönemi ifade eder. Yani, etkileşimin olmadığı, kullanıcının sadece dinlediği veya izlediği dönemdir. Herhangi bir şekilde kullanıcının müdahil olma, yorum yapma veya beğenme gibi seçenekleri yoktur. Bu döneme halinden de anlaşılacağı üzere pasif internet dönemi de denilmektedir.

Web 2.0 teknolojisinin hayata geçmesiyle artık kullanıcı pasif dönemden aktif döneme geçmiştir. Bu teknoloji kullanıcının içerik üretmesine, kendi sitesini, blogunu ya da web sayfasını yapmasına, her türlü etkileşime katılmasına olanak sağlamaktadır. Sosyal medya dünyasının ortaya çıkması bu teknolojik gelişim ile sağlanmıştır. Yine diğer taraftan bloglar, arama motorları, sözlükler de bu döneme aittir.

Web 3.0 teknolojisinde ise yapay zekâ önemli bir yer tutar. Buna sistemler arası serbest etkileşim de denilebilir. Web 2.0 teknolojisinde devreye giren kullanıcıdan sonra web 3.0 teknolojisinde artık cihazlar da devreye girmiş bulunmaktadır. İnsanlara makinaların da karar alıp uyguladıklarını, düşündüklerini hissettiren teknolojinin adıdır. Web 3.0 teknolojinin bir diğer tanımı da semantik webdir. Yani artık web teknolojilerinde makinalar tarafından anlamlandırma devreye girmiş demektir.

Web 4.0 teknolojisi ise yakın gelecek zamanın bir gerçeğidir. Merkezinde yapay zekâ vardır. Yapay zekâyı bedeni ve ruhu olmayan ama sorunlara çözüm üretebilen bir teknoloji olarak görebilirsiniz. Web 4.0 teknolojisinin günümüzde uygulama türlerinin olduğu gibi insanın geleceğinin hâkimi olarak da dile getirildiğinin bilinmesi gerekmektedir. Gerçek yaşamın sanal ortama taşınması olarak da bilinen bu teknolojinin faydaları ve zararları üzerinde ciddi olarak kafa yormaya ihtiyaç vardır.

Taş tabletlerden avuç içine sığan akıllı telefonlara uzanan medya ve habercilik sektörünün özellikle son yıllarda hızına ulaşamayan serüveni özetle bu şekildedir. Tabi ki medya tarihi gözden geçirilirken medyanın gücünden de söz etmek lazım ya da bir tartışma konusu olan gücün medyasından da söz edilebilir. Bilimsel tanımlarda medyanın tarafsızlığından söz

edilse de bugün piyasada tarafsız olarak kabul edilen bir medya kuruluğu yok denecek kadar azdır. Televizyon ve gazeteler hala medyanın ana aktörleridir. Sosyal medyaya nazaran hala kitlelerin düşünce ve tercihlerini daha fazla etkileyen bu iki aktördür. Medya özellikle siyasi tutum ve davranışları aşırı derecede etkilemektedir. Araştırmacı Rivers'ın dediği gibi artık birçok ülkede medya ikinci hükümet mesabesinde dir.

Medya, insanlara ulaşmanın onları ikna etmenin en etkili silahlarından biridir. Bu sebepten dolayı özellikle siyasilerin ve iş dünyasının ilgi alanına girmektedir. Bu durum yani medyanın gücü doğal olarak gücün medyasını oluşturmaktadır. Fakat sosyal medyanın kullanıcı ile buluşması ile birlikte güç dengeleri değişmeye başlamıştır. Artık medya ve haberleşme sürecinde bir nebze de olsa fırsat eşitliği sağlanmıştır diyebiliriz. Zira isteyen herkes bir sosyal medya hesabı açarak kendi kanalını, haber ajansını, bloğunu ya da kendince oluşturduğu sayfasını istediği amaç için kullanabilir. Hatta bu yolla milyonlarca insanın da kendisini takip etmesini sağlayabilir.

Bugünkü gelişmelere bakıldığında yakın gelecekte medya dünyasında ciddi ve köklü değişiklikler olacak gibi duruyor. Bugün her hangi bir YouTube kullanıcısının film çektiğini ve yılların popüler sinema sanatçılarının yaptığı filmlerden daha fazla izlendiğine şahitlik ettiğimiz bir dönemi yaşıyoruz. Teknolojik gelişmeleri takip eder biraz da gözlem yaparsak yakın gelecekte yaşanması olası hadiseler karşısında çok şaşırmamış oluruz.